

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

28 De institutionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

2 Quare extingui possunt beneficia v. nione primum accidentem cum alia Ecclesia, ob paupertatem, vel ex aliis causis. c Vnionem dicimus, quando fit ex duobus vel pluribus beneficiis in perpetuum coniunctio. d Et ita beneficium alteri unitum, amittit titulum, nec amplius per se vacare dicitur. e

3 Extinguitur 2. beneficium, quando cum auctoritate Summi Pontificis vel Episcopi, ædes eius sacra destruitur, vna cum re dicitibus dissolutis. f Veluti quando ædes sacræ fuerint in alterius Ecclesiæ conquirentis præiudicium constructæ, g vel si diæcesani, proprium necauerint diæcesanum, h vel si Ecclesiæ ædificatæ sint, sine vllis martyrum reliquiis; aut si cum illis, sed falsis. i

4 Tertio, beneficium occupatum ab hostibus fidei, quandiu ab illis occupatur, pro extincto habetur, k quamuis verum sit, ædes sacras profanas ideo non fieri. l

5 Possunt & quarto, ex causa, beneficia, seu præbendarum numerus, minui vel supprimi. m

SCHOLIA.

a l. inter stipulantem, § 3. §. sacram rem, de ver. obli. Permutabat & lex antiquorum Ethnicorum, liberationem a sacris, per coemptionem sacrorum factam per senes, eam obrem constitutos, ut scribit Cicero oratio, pro Muræna, vide qua de extinctione beneficiorum diximus lib. 17. Syntagmatis cap. 5. & tracta. beneficior.

b Vi in l. sancimus, 17. C. de sacrosanct. eccles.

c ca. si. §. hostilitatis, 25. q. 2. ca. & temporis, 16. q. 1. c. 2. de religios. domib.

d cap. sicut vnire, de excessib. prala.

e Interpretes ad c. cum accessissent, per illum textum, de const. Ludouicus Gomes, ad regulā de trien. poss. q. 8. Ioannes Andreas, ad Cle. 1. de supp. neg. prala. & ita hic proprie vnionem usurpamus; alioquin tribus modis vno seu coniunctio beneficiorum fieri dicitur, ut docet glos. ad c. 1. ad verb. vniedo, ne sede vacan. & glos. ad ca. &

A tēporis, & sequenti ad verb. vnire, 16. q. 1.

f Vi in l. 3. de colleg. illicit. li. 47. Pand. tit. 22.

g Vi in cap. 1. & 2. de noui. operis nuntia.

h Canone finali 25. q. 2.

i ca. placuit, de cons. di. 1. ca. & hoc diximus 16. q. 7. vide Iosephum, lib. 7. de bello Iudaico, ca. 2.

k ca. pastoralis, 7. q. 1. sancta Romana, de election. in extrauagant. communib.

l vt notant ad ca. qua semel, 19. q. 3. vbi corrigitur l. cum loca, 36. de religi. & summi. funer. P. lib. 11. tit. 7.

m c. si. de verb. signifi. c. cum accessissent, de consti.

DE INSTITVTIONIBVS.

TIT. XXVIII.

a Tractatur in titulo 7. lib. 3. Decreta. & in Sext. lib. 3. tit. 6. in ca. omnes, & sequent. vsque ad ca. quoniam in quibusdam, 16. q. 7. tractatur & titulus de præbendis, & concessione præbende, & in Concordatis de collationibus.

C

CAPVT I.

1 Continuatio tituli.

2 Et institutionis acceptiones.

POST tractationem de beneficiorum origine, qualitate, erectione, & extinctione, postulat ordo, vt de acquisitione agamus eorum, sicque proxime subnectamus de concessione seu institutione, quæ in illis fit.

Instituere generale nomen est, quod nihil aliud in genere, quam intraponere, significat: id est, ita tradere rem, vt ex ea concessione ad aliquem velimus eam pertinere. Vnde, & manauit frequens instituendi in testamentorum voluntatibus mētio. a Et in causa sacerdotiorum seu beneficiorum ecclesiasticorum, quinq; modis institutio usurpatur: primum generaliter; vt in hoc titulo pro collatione libera, quando Episcopus pleni iure confert Ecclesiam, & intra Ecclesiam aliquem ponit, vt vel ipse eidem præsit, vel in eadem aliis inseruiat. b In qua acceptione dicimus, institutionem, & destitutionem personarum

Ecclesiasticarum, pertinere ad Episcopum. *c* Secundo, accipitur institutio pro confirmatione electionis factæ ad beneficium, quæ ab Episcopo iure communi, vel ab alio ex priuilegio fit. *d* Tertio, pro collatione facta ab Episcopo ad præsentationem patroni; quæ ita, est præsentati ad beneficium approbatio. *e* Quarto, pro confirmatione, approbatione, seu auctorizatione collationis ab alio, quam ab Episcopo iure priuilegii factæ. *f* Est, & quinto institutio, corporalis inuestitura, cum quis inducitur in corporalem possessionem beneficii. *g* Ex quibus quinque modis, quatuor primi pertinent ad Episcopum vel eius vicarium, quintus etiam, ad Archidiaconum. *h*

S C H O L I A.

- a* Tit. de heredibus instituendis. §. ante heredis institutionem, de leg. apud Iustinianum. l. 1. de vulg. Pand.
b Instituire, est ius canonicum in Ecclesiastico beneficio tribuere, Gloss. in c. auctoritate, 4. de institu. lib. 3. tit. 7. per c. cum ex iniuncto, de here. facit, cap. 1. de regul. iur. in Sexto.
c Dicto c. cum ex iniuncto, de here. & c. cum plantare, §. in Ecclesiis, de priuilegiis. c. 1. & 2. de cape. mo.
d c. cum Vintoniensis Ecclesia, de electione. cap. 1. & 2. de institutione. in Sexto. cap. fin. & fere per singula capitula tituli de iure patronatus.
f De confirmatione, in c. cum satis, de officio Archidiaconi.
g cap. ad hæc, & c. cum locum, de officio Archidiaconi.
h Ioan. ab Imola, ad c. cum venissent, & c. ex freq. de insti.

C A P V T I I.

Distinctio seu diuisio institutionum.

IN his porro institutionibus beneficiorum enumeratis, liquet aliquam liberam esse, aliquam non liberam. *a* Libera

est, quando is, qui conferendi potestatem habet, sponte, & liberaliter, *b* confert, & potest alium alii, idoneum tamen, præferre. Non libera est, cum collator *d* ad alterius, vel aliorum electionem, *e* præsentationem, *f* nominationem, *g* mandatum, *h* receptionem in canonicum, *i* resignationem in fauorem, vel permutationem, *k* aut optionem, *l* legitime factis & exhibitis, tenetur consensum adhibere.

S C H O L I A.

- a* Tractatur, in c. relatum, 9. ad ver. liberaliter, de præb.
b Dicto cap. relatum, quia & collatio donatio dicitur, c. quia diuersitatem, de concessio. præb. cum simil.
c §. statuimus, de collatione in Concordatis.
d Hic enumerantur species collationis non libera.
e Quando electio legitima facta est, superior tenetur eam approbare, & hæc approbatio dicitur confirmatio, c. nostri, de elect. c. fin. eo. tit. in Sex. sicque constituitur differentia inter electionem, collationem, institutionem, præsentationem, ut vnius appellatione reliqua non contineantur, in forma prouidendi, in c. cum illis, 16. §. 1. & §. cum autem, de præb. in Sex.
f Præsentatio facit non liberam collationem, & ideo dicitur illa Episcopi collatio, institutio, can. decernimus, 12. quæst. 7. cap. illud, de iure patronatus.
g Nominatio in Gallia duplex, una que regia, quando rex nominat Summo Pontifici ad prelaturas vacantes idoneum instituendum, tit. de regia ad prelaturas nominatione, in Concordat. Altera est Scholastica, quando ex priuilegio, academia nominant prelatibus collatoribus ad beneficia vacatura, in mēsis certis assignatis graduatis nominatis vel simplicibus, §. qui vere, §. præfatig. ordinarii, & §. fin. de colla. in Concor. Probauit utraq; præsentationes seu nominationes competentes principibus & scholis ex priuilegio, Concilium Tridentinum sessio. 25. c. 9. de refor.

h c. f.

- h* c. si soli, de concess. pra. in Sex. c. dilectus 1. A
de pra. c. si duobus, de rescrip. c. si tibi. eod.
tit. in Sext.
- i* Qui recipit aliquem in canonicum, tene-
tur ei de prabenda providere, ca. relatum
9. de pra. c. cum super. de com. pra.
- k* Quandoquidem beneficia resignata in fa-
vorem aliquorum vel permutata, non pos-
sunt aliis, quam his, in quorum favore resi-
gnata sunt vel permutata, conferri. clem.
vni. de rerum permutata. capit. olim prima. B
de restit. spolia.
- l* capit. fin. de consuetud. in Sext. optionem in
officiis civilibus etiam constituit. l. vicini-
que 7. de proximis sacror. serinio. libr. 12.
C. tit. 19.

C A P. III.

- 1 De vacantibus beneficiis fiat institutio.
2 Et de modis vacandi.
3 De vacatione ipso iure.
- C**ommune ¶ omnibus institutionibus
& collationibus, ne beneficia iure or-
dinario, priusquam vacent, conferantur. *a*
Vacare dicuntur, quæ a nullo possidentur, *b*
vel possidentur quidem, sed male. *c*
- 2 Quare vacatio ¶ ecclesiæ tunc inducta
dicitur, quando ea est destituta, vel priuata
proprio clerico seu præposito, qui eam
iure possidebat. Vacare autem dicitur qua-
tuor modis, ipso iure tantum, per senten-
tiam, ipso facto tantum, ipso iure & facto
simul. *d*
- 3 Ipso iure vacat, ¶ quando possessor de-
claratur priuatus beneficio, aliquo casu
adueniente, sine alia declaratione iudicis, *e*
& quamvis post casum priuationem in-
ducentem, iure priuatus, de facto seu rei-
pse detineat. Neque enim tunc conside-
raimus eius detentionem, quominus col-
lator ita vacans conferre possit alteri, *f* E
quamquam verum sit, per illam vacatio-
nem prouisum, non posse nancisci realem
possessionem, nisi prius vocauerit in ius
eum, qui de facto possidet iure ipso pri-
uatus. *g* Contingit hæc vacatio ipso iure

inducta, ex intulati delicto, vel ex quasi
delicto. Ex delicto, veluti ex manifesta eius
Simonia, *b* hæresi, *i* assassinato, *k* homici-
dio pastoris Ecclesiæ, *l* ex falsificatione li-
terarum Apostolicarum, *m* si ob calumniam
electionis accusatæ suspensus a beneficiis,
in illis administrauerit, *n* intrusione bene-
ficii: *o* si quis hostiliter fuerit persecutus
Cardinalem, vel eundem percusserit, aut
socius comprobatur: consultor fuerit per-
sequentium: & ita fuerit particeps reatus
maiestatis; *p* si quis vi conclusos coegerit
sua beneficia eiurare, *q* si sodomita, *r* si
spoliauerit vel impediuerit sequestrum be-
neficii, de quo litigat, quo casu, & iure suo,
si quod in eo habet, ipso iure priuatur. *s*
Qui etiam ad preces hæreticorum obti-
nuerint a collatoribus beneficia, illis ipso
iure priuantur: & si scienter acceperint,
etiam ad alia obtinenda alio modo, fiunt
incapaces. *t*

S C H O L I A.

- a* Ex concilio Lateranensi sub Alexandr.
3. cap. 8. relato. in c. 2. 3. Et si. de conc. pra.
c. de stando 2. eod. tit. in Sex. ubi rationes,
& ca. illud prætereundum 8. de iure patr.
c. venerabilis 37. §. si. de pra. ca. si quis Pa-
pa 2. distinct.
- b* l. qui cæcum. §. fin. ad leg. Iul. de vi pub.
Pandect.
- c* Paria quippe sunt aliquid non esse, vel ef-
se inutiliter. l. quoties, qui satisfacere cog-
gant. P.
- d* Modi vacandi vel maxime in impetra-
tionibus obseruantur, cum sub unico mo-
do vacandi facta impetratione, alii non
contineantur, nisi exprimantur, cap. susce-
ptum, de rescript. in Sex. sic Et alias expri-
mitur vacatio per constitutionem exse-
crabilis, de pœnis in extrauag. per consti-
tutionem, de multa, de prab. per non pro-
motionem ad ordinem presbyteratus, ex c.
licet canon. de elect. in Sext. vi infra vide-
bis. Lego decis. 28. Rota in Nouis.
- e* Gloss. ad l. iubemus. §. æconomus ad verb.

- priuatur. de Sacrosanct. Eccle. C. c. ambi-
 uosa. de reb. eccles. non alien. in extrana-
 gantibus communibus.
 f cap. de multa, de praben. ca. cum in illis. §.
 cum autem. eod. tit. in Sex.
 g c. licet episcopus 28. de praben. ca. volumus
 16. q. 4. c. in literis, de restit. spoliatorum,
 ca. eum qui, de prab. sic intelligitur, c. cum
 nostris, de concess. prab.
 h Non ex occulta, ca. insinuatum, de Si. ca.
 cum detestabile, eod. tit. in extranag. com. B
 Simoniace etiam ordinati, non faciunt
 fructus suos beneficii, in deci. Tholos. 438.
 i c. ad abolendam, de heret. c. cum secundum
 leges, eod. tit. in Sex.
 k c. 1. de homicid. in Sexto.
 l Vide caput in quibusdam, de pœnis.
 m capite ad falsariorum, de crimine falsi.
 n cap. 1. §. fin. de electionibus in Sexto.
 o cap. eum qui, de prabend. in Sexto.
 p Vide caput. §. fœlicis 5. de pœnis in Sexto. C
 q Clementina multorum, de pœnis.
 r cap. clerici, de excessib. pralatorum.
 s Clementina vnica. c. sequestra. possessio.
 t cap. 2. §. ad hæc, de hereticis in Sexto.

CAPVT IIII.

De vacatione ex quasi delicto.

EX quasi delicto, a † priuatur quis inter-
 dum ipso iure beneficio: quamobrem
 & eo modo inducitur vacatio: veluti pri- D
 mo, ad eptione secundi beneficii, quod ten-
 eri non potest cum possessio, prius vacat,
 nisi accedat dispensatio, b vel secundo, si
 beneficiatus contrahat matrimonium, vel
 sponsalia de præsentia. c Tertio, per non
 promotionem ad Presbyteratum intra an-
 num adepti pacifice beneficii curam ani-
 marum habentis. d Quarto, si irrita fiat e-
 lectio, ex qua quis nactus erat beneficiū. e
 Quinto, & vacabit, & Ecclesia prior, ex qua E
 transfertur Episcopus, post consensum
 translationi per eum adhibitum. f Sexto, si
 electus non consentiat electioni de se fa-
 cta intra mensem: aut si non petat confir-
 mationem electionis intra tres menses se-

A quentes, priuatur iure electionis, quod ei
 competit, & ita vacat beneficium. g Item
 septimo, si post alios tres menses consecra-
 tionem non petat Episcopus, vacant eius
 beneficia ante electionem possessa. h Octa-
 uo, priuatur electus iure beneficii, si se in-
 gerit administrationi eius ante confirma-
 tionem. i Nonno, id ipsum accidit, si se inge-
 rat administrationi beneficii tempore sus-
 pensionis. k Decimo, si bona ecclesie vel
 beneficii alienet. l Vndecimo, si benefi-
 ciatu ingressus religionem, regulam profi-
 teatur. m Duodecimo, si resignatio facta
 in Curia Romana, non publicetur intra
 sex menses, vel sit facta, si extra curiam non
 publicetur extra mensem. n Decimoter-
 tio, si beneficium detur in commendam
 ab episcopo, post sex menses vacat com-
 menda. o Decimoquarto, si Abbatissa eius
 monasterii, in quo sedet, benedici, nõ cu-
 rauerit intra tempus a iure constitutum post
 confirmationem se benedici, beneficio
 cadit. p Decimoquinto, qui consenserit e-
 lectioni in senatorem Romanum de se fa-
 cta, contra prohibitionem Nicolai Sum.
 Pontif. omnibus priuilegiis, feudis & be-
 neficiis a sede Romana impetratis, ipso iure
 priuatur. q Decimosexto, qui postula-
 runt minores 25. annis in pralatos, pri-
 uantur ipso iure beneficiis, quæ habent in
 Ecclesia illa ad quam postularunt. r Deci-
 moseptimo & is, qui non ostendit ritulum
 sui beneficii: svt & Decimo octauo, is qui
 sine canonica institutione beneficiū pos-
 sidet. t

SCHOLIA.

- a Iuxta §. 1. de obligat. qua ex quas. delict.
 nasc. lib. 4. instit. Instm. tit. 5.
 b Clem. fin. de prab. in Clem. capit. de mul-
 ta, de prab. cap. dudum, in 2. de electio. cap.
 cum singula. de prab. in Sexto. ca. 1. de con-
 suct. cap. execrabilis, de prab. in extrana-
 gantibus communibus.
 c cap. 3. & capit. diuersis, de clericis con-
 iugat.

d cap.

d cap. licet canon. & cap. commissi, de elect. in Sexto.

e c. considerauimus, & ca. super eo, de elect. in Sexto.

f can. in apibus 7. qu. 1. quando scilicet quis nactus fuerit secunda Ecclesia possessionem pacificam, capi. quanto, de translat. Episcop. capit. cum singula, §. prohibemus, de prebendis in Sexto.

g cap. quam sit ecclesiis, de election. in Sexto. cap. si religiosus, de election. in extranag. communibus.

h capit. cum in cunctis, §. cum vero, de electione.

i cap. auaritia, de electio.

k cap. 1. in fin. & cap. cupientes, §. caterum, de elect. in Sexto.

l c. vni. de rebus Ecclesia non alien. in extranag. commun.

m cap. beneficium, de regula, in Sexto. cap. ex transmissa, de renun. ca. Gonsaldus 17. qu. 2. reg. cancell.

n Secundum regulam cancellar. 34. qua in Gallia non seruat, ubi sufficit publicari resignationem, & possessione adipisci ante mortem resignantis, ex consuetudine. Rebuffus ad §. monasterii, de regia ad pralaturas nom. ad verbum, vacantibus, in concord.

o canon. nemo deinceps 15. de electione in Sexto.

p Clemen. attendentes, §. statuimus, de statu monach.

q cap. fundamenta, 17. de electione.

r capit. vnic. de postulat. pralat. in extranag. commun.

s ca. ordinarii, de officio ordinarii, in Sex. facti. capit. 1. in uncta, in extranagantibus communibus.

t cap. 1. beneficium, de reg. iur. in Sexto.

C A P. V.

De priuatione & vacatione beneficij per sententiam.

1 Per sententiam beneficij priuatio † & vacatio inducitur, quando ob grauem

causam, a iudex iudicio, & causa cognita possessorem expresse priuat beneficio. Si quidem in criminibus, in quibus ius non inducit expresse beneficij ademptionem delinquentibus, per condemnationem criminis a iudice factam, nisi expresse, fiat in sententia priuatio, **b** possessores non amittunt beneficia, quamuis grauiora sint crimina illis, pro quibus ius induxit priuationem ipso iure: ideo in illis sola condemnatio criminis non inducit priuationem vel vacationem, si omittatur in sententia expressio ademptionis. **c** Exempla passim occurrunt in iure, vt illud non residentis, qui ipso iure beneficio, in quo non residet, non priuatur, nisi monitus legitime & ob contumaciam damnatus, nominatim titulo sui beneficij exluatur. **d**

S C H O L I A.

C a Et non aliter. cap. satis peruersum, § 6. distinct. can. precepta § 5. distinct. cap. Monachi 2. priores, de statu. Monach. cap. vnic. in fine. de capellis monach. cap. non potest 3. de renuncia. can. inuentum 6. questione 7.

b Interpretes ad cap. querelam 10. per illum textum, de iure iuran. libr. 2. tit. 24. & ibi Panorm. num. 3.

c Prapostus ad cap. studeat 50. dist. cap. studeat. de clerico excommun. ministran. Felin. ad cap. final. de rescriptio. Baldus ad l. cum fratrem, de his quibus vt indign. Per magni autem interest, aliquem dici priuatum beneficio, ipso iure, aut per sententiam. Nam quoties quis ex aliquo crimine priuatus dicitur beneficio ipso iure, tenetur restituere fructus perceptos a die commissi criminis, & percipiendos qui percipi potuissent pendente sua indebita possessione. Quando vero alio modo quis priuatur beneficio, restituit tantum a tempore litis contestata, quo cepit esse male fidei possessor, vel a die sententia, seu priuationis. Panormitan. ad cap. item cum quis, de restitu. spoliat. Rebuff. in tract. de pacif.

E

possessor. num. 263. facit in argumentum. **A** Ipo iure, † & facto vacant beneficia, per mortem aut renuntiationem veri titularii. *a* Mortem hic intelligimus naturalem, non civilem. *b* Morte quippe soluitur ius vsus vel vsusfructus. *c* Comparat autem ius scriptum vsuarii, consuetudo alicubi vsusfructuarii, beneficiatos. *d* Quamobrem, & locatio fructuum beneficiorum per illos facta, morte eorundem extinguitur. *e*

B *a* Et sunt hi diuersi modi vacandi, ut expressio vnus in impetratione beneficii, ad aliud non pertineat, cap. susceptum, sexto de rescriptis. *b* Glossa ad dictum cap. susceptum, ad verba, non morte, de rescriptis. Et quamuis exuli seu bannito non possit conferri beneficium de noua loci, a quo exulat, eo quod in eius Ecclesia esse non potest: attamen per bannitionem solam, quod iam tenet beneficium, ei non censetur ademptum tacite, Rebuffus in tracta. de pacific. possess. num. 203. multa enim facta tenent, qua si facienda essent, non fierent. l. patre furioso, de his qui sunt sui vel alien. iur. cum similibus. *d* Vt diximus supra, tit. 26. de peculio clericorum in diuisione peculii, & in tracta. benefic. Vide Gloss. ad cap. praesenti, de officio ordinarii, in Sexto. *e* cap. 2. & fin. de loca. cap. si. ne praelat. vices suas, & c. Clemen. prima. de rebus Ecclesiae non alienan.

CAPVT VI.

De vacatione ipso facto solum.

Vacatio † ipso facto tantum inducitur, & non iure, aut alio modo vero, quando de facto tantum vi coactus cogitur relinquere sui beneficii possessionem, vel vi de possessione deicitur. *a*

SCHOLIA.

a capit. ad aures 2. & cap. ad audientiam 3. de his qua. vi metusue caus. fiunt. lib. 1. tit. 40. cap. 2. de restitut. spoliator. lib. 2. tit. 13. cap. super hoc 5. de renunt. lib. 1. tit. 9.

CAPVT VII.

De vacatione ipso iure, & ipso facto simul per mortem & renuntiationem.

SCHOLIA.

A Ipo iure, † & facto vacant beneficia, per mortem aut renuntiationem veri titularii. *a* Mortem hic intelligimus naturalem, non civilem. *b* Morte quippe soluitur ius vsus vel vsusfructus. *c* Comparat autem ius scriptum vsuarii, consuetudo alicubi vsusfructuarii, beneficiatos. *d* Quamobrem, & locatio fructuum beneficiorum per illos facta, morte eorundem extinguitur. *e*

CAPVT VIII.

1 Renuntiatio quid.

2 Diuisio.

3 Et de tacita.

Renuntiatio est, a rei vel iuris proprii b refuratio seu remissio spontanea, c ex certis causis, d & cum auctoritate superioris facta. e

Fit autem † vel tacite vel expresse.

Tacite, † quando praesumitur facta, vel uti si beneficiu habeatur p derelicto, f vel si quis

si quis acceptauerit beneficium quod tenere nequit cum primo, g. censetur renuntiare primo, ut is qui intra iuris terminum non se promouet ad presbyteratum, nolle censetur beneficium quod sacerdotē desiderat. *b* Si quis per triennium institutam litem de beneficio non persequatur, *i* vel alio modo suo facto, patiatur ius quod habeat ab alio sibi adimi.

SCHOLIA.

- a* Cardina. ad Rubric. de renuntiat. in Sext. vide *§* Hostiensem in summa eius tituli.
- b* Iuris quippe alieni non obest Domino renuntiatio. c. dilecto. in fin. de prob. c. pen. de sen. *§* re iud.
- c* Hoc enim requiritur in renuntiatione vera *§* valida, ut sit spontanea, ut sit irrenocabilis, c. 3. ca. super hoc 3. *§* cap. in presentia 6. de renunt. lib. 1. tit. 9. siue per se, siue per procuratorem fiat. Cle. vn. de ren. renuntiatibus quippe non datur regressus. l. si res. *§* arcam. de sol. l. queritur. *§* venditor. de edil. edict. l. post quā lit. C. de pact. contra, si vi metuue adactus quis renuntiauerit, vel per impressione, aut dolo male renuntiet. c. dilecto. c. super eo, de ren. c. 2. de resti. spo. lib. 2. tit. 13. c. 2. 3. 4. de his qua vi metuue caus. fiunt. lib. 1. tit. 40. Dummodo metus talis sit, qui possit mouere constantem virum, non aliter proxime citatis iuris, *§* c. cū dilectus filius 6. ubi, *§* Glossa notat qua faciunt iustum metum, de iis, qua vi metuue caus. fiunt. cap. veniens, de spon. l. metum, quod met. caus. P. In dubio tamen, non presumimus renuntiationem spontaneam. d. c. super eo, de renuntia. cum nemo presumatur, saltare suum. l. cum de indebito, de probatio.
- d* Sine causa legitima nō licet relinquere beneficium; quia indecēs omnino probatur prius soluere militia cingulū, quam cedit victori aduersitas praliōrū. ca. 1. de renunt. c. sciscitaris 7. qua. 1. simile in militibus arma militia, in l. 2. de his qui non impletis stipendius, *§* c. lib. 10. C. Causa legiti-

ma habita renuntiationis duobus versibus referuntur:

Debilis, ignarus, male conscius, irregularis,

Quem mala plebs odit, dans scandala, cedere possit.

*Qui explicatur, in c. nisi cum pridem 10. de ren. *§* a D. Thoma 2. 2. qu. 185. art. 5. veluti, qui sine periculo vite in beneficio esse nō potest, renuntiat, *§* eidem cedit ex permissione summi pontificis, in ca. ad supplicationē. 9. de renun. Reprobatur autem facta interuentu vel promissione pecunie, in d. c. super hoc 5. de renun. ca. cū pridem, de pact. c. ad questiones, de rer. per. Poterit, *§* qui plura beneficia consequitur, vnum euitare, si omnia simul nequeat detinere, c. referente. de pra. ca. execrabilis, eod. titul. in extr. comm. item qua Simoniacae fuerit adeptus. ca. non est verisimile. de presump. vel propter aliud crimen, ca. post translationem de renun.*

- c* Auctoritas superioris spiritualis, renuntiationi necessaria, aliter nihil agitur. c. 1. c. admonet 4. *§* c. fin. de renun. verum iure, qui semel auctoritatem renuntiaēdi impetrauit cogitur renuntiare. c. quidam cecidit 12. de renun. ubi rationes, quod tamen non est in usu, superior is dicitur, qui beneficium contulit renuntiare volenti, in cuius manibus iterum debet reponere percessionem vel renuntiationem. ca. denique 6. q. 3. c. Abbas 18. q. 2. cum ad eum institutio, *§* destitutio pertineat. c. cum ex iuncto. de heret. c. 1. de capell. monach. cum simul. quod intelligi par est, quando institutio ad superiorem pertinet de iure communi: alioquin si is instituerit ex consuetudine vel prescriptione, tunc in manibus Episcopi diocesanos non eius qui collationem alioquin habet faciēda, quia prescripta tantum collatio, non admissio renuntiationis, vel destitutio, Rota decif. 398. in nouis: nec amplius censetur prescriptū quam possessum. c. cum in tua, de decimis. c. fin. de offic. archi. ca. auduis, c. cum olim, de prescrip.

SCHOLIA.

facit, c. cum in illis, de preb. in Sext. Superior tamen solus dicitur in exceptis beneficiis, Abbatibus, & Episcopatibus, aliisque maioribus, summus Pontifex, c. 1. & fin. de renun. Quia vero summus Pontifex se superiorem non habet, ipse per se ex seipso, si velit suum beneficium seu papatum, cui voluerit renuntiare poterit, c. 1. de renun. in Sext. At renuntiatio beneficii in manibus laici facta, in praeiudicium superioris non valet, quia superior ea non obstant potest renuntiantem in beneficio renuntiato retinere: valebit tamen in praeiudicium renuntiantis, ut priuatur ideo beneficio, nec possit ad illud redire, c. quod in dubiis 8. de renun. Rota decis. 352. in nouis. ca. non oportet. 7. q. 1. vide glo. ad c. unicum, ad ver. b. renuntiasse, tit. de sublatione. Clementina literis, in prag. san.

f In cap. 1. de offic. vicar. c. ex parte. de Cler. non resident.

g ca. de multa. de preb. c. gratia. de rescriptis in Sex. Clementina gratia, eo. tit. in Clem.

h ca. licet canon. & ca. commissa, de elect.

i In regula cancellariae, de pacificis possessoribus. & in alia, de triennali possessore.

CAPVT IX.

1 De expressa renuntiatione.
2 De diuersis formulis eius.

EXpressa renuntiatio, fit per verba expressa & explicita, sponte prolata a titulario, per quam, si pure & simpliciter fiat, renuntians priuatur iure suo statim ea facta, & etiam si non sit admissa, b

2 Expressa quippe fit renuntiatio duplex est: aut simplex puta: aut conditionalis. Simplex proprie coram ordinario fit collatore, sine pacto, conditione, aut die: nam hae redolent Simoniam in beneficiis conferendis. c Conditionalis renuntiatio fit, vel in fauorem alienius, & non alias nec aliter. d vel cum reservatione pensionis, & non alias nec aliter: e vel cum regressu, f vel ex causa permutationis non alias, & non aliter. g

a capit. 2. & 3. de renun. Clemen. vni. cod. tit. neque datur regressus ad beneficium iuratum sine noua collatione, etiam si casus regressus sit expresse reseruatus. canon. quam periculosum 7. quaestio. 1. cap. inter cetera, de preb. cap. cum vniuersorum. de rerum permutat. Vide Rebuffum. tractat. de pacif. possessor. numer. 144. & sequentibus. Valet tamen resignatio cum regressu: sed regressus annullabitur in Gallia: quanquam cum regressu extra Galliam alicubi renuntiatio toleretur. Vide Rebuffum ad rubricam de resignationibus in concordatis.

b cap. quod in dubiis, 8. de renun. can. sunt nonnulli, & can. ordinationes. 1. quaestio. cap. tuanos, 34. de simonia. lib. 5. tit. 3. ca. cum pridem. & cap. si. de pact.

c Et ideo ratione restrictionis seu conditionis apposta renuntiationi, beneficia renuntiatia in fauorem, vel ex causa permutationis, non possunt alius quam nominatis, & compermutantibus conferri aliqui renuntiantes redeunt ad beneficia. inter cetera 17. de preb. cap. vni. de rerum permuta. in Sex. Vide Rebuffum. in praxi. titulo. de resignatione conditionalis, a numero 14. vsque ad 20. facit quod generaliter conditiones sint implenda in forma in specie definita. l. 3. C. de conditionibus infert. l. Manius. l. cum quidam, de condition. & demonstratio. P. l. 2. de donatio. in P. Notandum, resignationem conditionalitam, non fieri coram ordinario collatore, sed coram summo tantum Pontifice: nemo enim iure communi sibi eligere in beneficio successorem potest, ca. non liceat, & can. Apostolicam. 8. quaestio. 1. quia beneficiatus tantum habet administrationem, persona sua & industria concessam, & ideo illud priuilegium ad alium per se transferre non potest. l. quia tales. solut. matrim. P. argumen. l. inter artifices, de solutio. P. Sed & videretur quadam species simoniae, in fauorem vel gratiam persone dare benefici-

- neficium, ca. ordinatione, can. sint nonnulli. 1. quest. 1. Item & pactum, ut dictum, quare summus Pontifex, in hac specie conditionalis renuntiationis, qui potest simoniam hanc eluere, ad eundem erit: Glossa ad capit. cum pridem. ad verbum illicita, de pact. quia supra ius positivum solus ex plenitudine potestatis potest dispensare. c. propositus. de concess. preb. c. 2. de preb. in Sex.
- C** Eni reseruatio pensionis in fructibus omnibus, vel in parte, vel ratione concordie, ut a lite discedatur, vel ne renuntians immodicum dispendium patiat, quod tamen solus Pontifex admittere potest, non ordinarius collator. cap. nisi essent 21. de preb. & ibi gloss. capit. de cetero, de transact. Alioquin enim iure ordinario beneficia sine ulla diminutione conferri debent, tit. Vt Ecclesiastica benefic. sine dimnut. conferan. Quemadmodum enim ius est indivisibile beneficii, ita & eius fructus, ca. fin. 1. qua. 3. ca. si monachus. 16. qua. 1. c. nostrum. c. 1. ut Eccle. benef. sine dim. conferan. c. maioribus, de preb. Haberet & simoniam hac renuntiatio sine summo Pontifice, qua committitur dando aliquid, vel retinendo pro datione beneficii. c. super eo, 8. de transact. c. cum pridem 4. de pact. Vide Rebuffum in Praxi. 3. part. tit. de renunt. conditionali. num. 23.
- E** Regressum dicunt conditionem, ut si prioriatur is cui resignatur, resignans possit redire ad beneficium resignatum: De quo vide Rebuffum in proxime citato loco, quae tamē forma resignationis reicitur in Gallicia, & in concilio Tridentino sessione 25. de reformatio. c. 7. pro quo indicatum: videtur & ultra hac concessio reprobata per c. accepimus 5. de pact. Suffragatur & ratio, quae ex iure aperte colligitur, beneficia hereditaria esse non debere, cap. Apostolica 8. q. 1. c. ad extirpandas, & c. presentium, de filius presby. maxime quod ista cum regressu, resignationes habeat quoddam votum captandae mortis, ut in beneficium alterius succedatur, quod abominantur, &
- A** merito, omnia iura civilia, & canonica: c. 2. de concess. preb. & c. 2. eo. tit. in Sex. Lex eo, de inutilib. stip. C. l. fin. C. de pact. cum pluribus aliis notatis. per glo. ad d. cap. 2. de concess. preben.
- G** Quare per hanc clausulam, aliis conferri ita renuntiatam quam expressis non possint. c. 1. de rerum permut. in Sex. Cle. vni. cod. tit. in Clemen. si coram ordinario ex causa permutationis renuntiatio fiat, ut iure nouo dicto expressum: quāuis olim posset ordinarius ita iurata aliis conferre. c. inter cetera, de preb. Stricti iuris est renuntiatio, nec comprehendit id quod non fuit expressum, & ignoratum fuit, ut notat Tirac. in tract. de utroque retract. 1. glo. 20. nu. 11. facit, l. quicquid adstringenda, de verbo. oblig. P. Hodie quoque si permutatio non sortiatur effectum resignantes ex ea causa, redeunt ad propria beneficia, sine noua collatione, secundum Iosannem Andream, ad c. vni. de rer. per. in Sext. veluti si unum ex beneficiis a compermutantibus fuerit existum, quamuis rigor iuris in contrarium sit. Sicq. tradit reb. tracta. de pacifi. poss. nu. 145. & in Praxi. benefi. 3. part. num. 12. Adde, quod in permutatione perficienda, consensus compermutantium exigitur: ca. vni. de rerum per. in Sex. & eorū ad quos, adueniente vacatione, pertinet, & lectio aut presentatio aut collatio. Clem. vni. & ibi glo. de rerum perm. Quod tamen ad patronū pertinet irrita fiet, sine eius consensu, permutatio facta, ut ait glo. si is cōsentium persequatur, non aliter: quare non dicitur nulla, sed annullanda permutatio. Ceterum, illud singulare, sufficere interpellatos a permutantibus fuisse patronos, vel clericos, ut consentire velint, quamuis noluerint consentire, Rebuffus dicto titulo de permutatione beneficiorum in Praxi. numer. 21. Fredericus in tractatu permutationis beneficiorum, questio. vicesima quarta. Obseruabimus in super regulā cancellar. 18. de infirmis resignantib. non habere locum in ordinario collatore, cum obseruetur in re-

nuntiationibus factis in Curia Romana. *A* Item breuiter obserua, regulam 34. de publican. resignationes habere locum, quando resignans moritur.

CAPVT X.

Iure singulari in quibusdam casibus, concedi ante vacationem beneficii.

1 Ceterum ignorandum non est, † iure singulari aliquando receptam esse concessionem beneficiorum, antequam vacent: vt nunc speciali priuilegio summus pontifex dat mandata de prouidendo ad vacatura beneficia: *a* vt olim literas expectatiuas, *b* verum stricte mandata vt odiosa explicantur. *c*

SCHOLIA.

a cap. mandatum cum duobus sequentibus, de rescript.

b cap. eam te, cap. constitutus, ca. literis, cum similibus, de rescript.

c cap. si, cap. cum in illis 16. c. cū de non beneficio, 27. de prabend. in Sex. Clemen. 1. eo. iii. cum similibus.

CAP. XI.

A quibus beneficia conferantur.

1 Beneficia tantum quærentur, † si conferantur ab iis, qui habent potestatem conferendi, non si ab aliis. *a* Hanc iure communi habent personæ Ecclesiasticæ, non laici. *b* Ex priuilegio tamē habent aliquando laici, *c* & ipsæ mulieres: *d* & dum plures de iure collationis certant, iudicatur pro eo, qui est prouisus ab eo, qui est in possessione conferendi. *e*

2 Rursum inter Ecclesiasticas personas, † quædam dicuntur conferre ordinario iure, quædam extraordinario: seu ex particulari concessione, priuilegio, statuto, consuetudine. Iure ordinario confert solus Episcopus omnia beneficia vacatæ suæ dioceseos: *f* dummodo ipse fuerit confirma-

tus, non antequam quare sede vacante, referantur collationi futuri Episcopi, quæ interim vacauerint. *h* Nec a capitulo poterint tunc conferri. *i* Nisi forsitan beneficii collatio pertineret ad capitulum, & Episcopum coniunctim, quo casu capitulum Episcopi defectum supplens, & iure coniunctionis, & accrescendi vtens, confert: *k* quemadmodū Episcopo mortuo vel suspensio, capitulum præsentatos instituit, & electos confirmat sede vacante: *l* & vacantibus beneficiis eo tempore, quamuis ad solius Episcopi collationem pertineant, constituit æconomum, *m* loco etiam Episcopi, & ex eius mandato, eius Vicarius confert, *n* cum is longe abest, vel nō potest præfens, vel non vult illud officium exercere, *o* data conferendi beneficia vacatura generaliter potestate: *p* nam alicuius certi beneficii vacaturi conferendi potestatem dare non potest, antequam vacet. *q*

Ceterū, † & Episcopus absens constituto Vicario, potest ipse etiam extra diocesim, vacans beneficium conferre & prænire suum vicarium seu officialem. *r* Conferunt etiam Episcopus, Archiepiscopus, & alii prælati superiores iure deuoluto, quando inferiores, qui habent ius collationis, non conferunt intra semestre tempus constitutum a Concilio Lateranensi ad conferendum ordinariis, *s* sic enim superior proximus supplet negligentiam inferioris, *t* sibi subditi, & exempti negligentiam, summus Pontifex immediate, *v* vel alius eius auctoritate. *x* Supplet & negligentiam Episcopi capitulum, in beneficiis, quæ ad collationem capituli & Episcopi coniunctim pertinent. Quod si vterque & capitulum & Episcopus conferre negligent, eorum deuoluitur collatio ad superiorem Archiepiscopum, vel ad alium superiorem. *y*

Rursum extra † Concilium Lateranense, non præsentante patrono laico ad beneficium vacans intra quatuor menses idoneū, vel clerico intra sex menses, plenum ius

ius collationis deuoluitur ad Episcopum; ut contra si idoneum presentauerit uterque patronus intra predicta tempora, & recusa- uerit admittere & instituere Episcopus; instituendi ius statim deuoluitur ad eius superiorem, nec hic expectantur sex men- ses. *aa* Sed, & in maioribus dignitatibus, in Episcopatibus, Archiepiscopatibus & similibus, si quibus ius est eligendi, non eli- gant intra tres menses, potestas prouiden- di transfertur in proximum superiorem, *bb* idipsum fit, si male elegerint; in quo ta- men casu ius plenum transfertur in con- firmare debentem, vel in Summum Pon- tificem. *cc*

S C H O L I A.

- a* cap. fin. de excessib. prelat. cap. 3. de insti- tuto.
- b* cap. cum laici, de iure patron. cap. quam- uis sit graue, de decimis, cap. massana, cap. quisquis, de elect. can. si quis deinceps, 16. quest. 7.
- c* cap. dilectus, in 3. de preb. can. Adrianus, 63. distin. In Gallia Rex qua sunt iuris re- galie confert beneficia, exceptis iis qua cu- ram habent animarum, & Egidius magi- ster in tracta. regaliorum, c. 3. & 4. Specu- lator. in titulo, ne sede vacante, & in eum Iohannes Andreas, & Iohannes Mona- chus, ad ca. 2. de prebend. in Sex. Hoc ius habebat etiam Rex Anglie in quibusdam Ecclesiis sui regni, cap. ex diligenti, de iure patronatus. habet, & quoddam affine ius Imperator conferendi aliquot canonicatus ob iucundum suum aduentum & ob coronatione, uocant primarias preces. Spe- culator, in §. restat, §. item notat, de preb. Boerius, decisio. 32. num. 8. Sunt, & alii principes, quibus aliquando datum confer- re beneficia, de quibus *egi*, lib. 17. Synta- gma. ca. 7.
- d* *V*icomitissa Flandria, in ca. dilecto, de in- stitut. c. fi. de concessio. preb. Abbatisa, in decisione Rota, 190. & alia quedam.
- e* Argum. cap. consultationibus, de iure pa- trona. cap. querelam, de elect. c. cum olim de causa possess. & propria sic disputat, & ita obinuisse post plura docet, Rota decis. 557. quidam impetrauit, in antiq.
- f* ca. omnes Basilica, & ca. nullus, 16. quest. 7. c. 1. c. ex frequentibus, c. cum uenissent, de insti.
- g* cap. nosti, cap. transmissam, cap. qualiter, de elect. cap. auaritia, eod. titulo in Sexto.
- h* Glossa in c. cum olim, de maior. & obedien.
- i* cap. 2. ne sede vacan. apud Gregor. cap. unico, eod. tit. in Sext. cap. conquereute, de offi- cio ordina.
- k* cap. unico, ne sede vacante in Sexto.
- l* Dicto cap. unico, ne sede vacante in Sexto.
- m* cap. cum vos, de officio ordinarii.
- n* cap. fin. de officio uica. in Sex. cap. 3. de in- stitutio. cap. statutum, 3. de prebendis in Sexto.
- o* cap. cum nullus, §. Episcopo, de tem. ord. in Sexto.
- p* Sic docet, cap. fin. de offi. ordina. in Sex. ca. statuimus, 16. q. 1. Neg, tamen in genera- li mandato vicariatus, continetur potestas beneficia conferendi, qua specialiter con- cedi debet. c. cum in generali, de officio vi- carii in Sexto.
- q* cap. constitutus, de concessio. preb. Vide Concilium Tridentinum, session. 24. de re- formatione, cap. 19. Gloss. ad cap. fi. de offi- cio ordinarii in Sexto, vide & Glos. ad ca. penult. §. fin. ad verbum, cuicumque, de offic. legat. in Sexto.
- r* cap. post electionem, de concessio. preben. notant Iohannes & Bernardus ad ca. non- niti, de offic. lega. Glossa ad cap. statutum, 3. ad verba, remoti, de preben. in Sexto. qua- quam vicarii Episcoporum debeant, tan- tum conferre intra diocesim, ut notat Iohannes Andreas in additione ultima glo- sa fin. dicti cap. statutum, de prebend. in Sexto.
- s* c. 2. de conces. preb. c. licet, de sup. negl. prel.
- t* ca. cum inferior, de maior. & obedien.
- v* ca. sicut, de supplen. neglig. prela. ca. cum singula, in fine, de prebendis in Sexto.

x *Clemen. unic. de supplend. negligentia praelatorum.*

y *Dicto cap. 2. dicto cap. quia diuersitatem, de concessio. praben. cap. cum in cunctis, §. si. de electione.*

z *cap. unic. de iure patron. in Sext. sine praedicio tamen patronatus, in aliis sequentibus vacationibus. capit. secundo, de supplend. negli. praela.*

za *Rota in decisione 250.*

bb *c. ne pro defectu, de elect. ca. postquam, B 50. distin.*

cc *Iuxta distinctionem, ca. quamquam, 18. de elect.*

CAPVT XII.

De collationibus & prouisionibus factis a Summo Pontifice.

1 **S**ummus Pontifex confert beneficia, vel proprio iure, vel iure praeuentionis ex concursu cum ordinariis, vel iure deuoluto. Iure solus proprio conferet beneficia immediate sibi non alii subiecta, a vt Cardinalatum, b & ea quae dicuntur vacare in Curia Romana, & quandiu ibi vacat: c exceptis beneficiis parochialium Ecclesiarum, de quibus aliquando placuit, vt si vacassent d in Curia per mensem sine collatione, possent post mensem ab ordinariis dioecesanis eorum conferri,

2 Vel si etiam mors Papae intra mensem d illum contigisset: e solus, & ius Ecclesiarum translatarum praelatorum confert, f & quae suae collationi reseruauit. g Facit autem reseruaciones beneficiorum aut generales aut speciales. h Generales veluti quando in Ecclesia Cathedrali aut Metropolitana reseruatur suae collationi omnes dignitates post Pontificialem; i aut si quando collatio seu prouisio vel collatio beneficii facta a Summo Pontifice, aut ab eius legato, non tenuerit propter obreptionem aut subreptionem literarum, vel propter indignitatem personae: aut si propter nullitatem prouisionis requiratur causa cognatio: tunc enim dicitur etiam beneficium

A Papae reseruatum seu affectum: vt alius praeter ipsum non possit conferre: k id ipsum dicemus de aliis beneficiis, in quibus vt verbis vtamur communibus, Summus Pontifex manus apponit. l

Speciales reseruaciones sunt, quando Summus Pontifex vnum beneficium, vel vnam dignitatem in aliqua Ecclesia suae collationi reseruatur, seu retinet, m quod, & legatus a latere facere potest, & suae collationi vnam dignitatem vel praebendam reseruare, n dummodo ea non sit a reseruandi potestate aliunde exempta. o

Per concursum confert Summus Pontifex, & per praeuentionem ordinariorum, omnia beneficia orbis: vt si quis vacans beneficium prius impetrauerit iuste a Summo Pontifice, praeratur ei qui post ab ordinario collatore habuerit. p Nisi beneficium ad collationem iuris regaliae, ex priuilegio pertineat. q Confert, & legatus a latere etiam omnia beneficia prouinciae sibi commissae per concursum & praeuentionem contra ordinarios factam: r Legato tamen alii quam altare non licet hoc iure vti. s

Deuoluto autem iure priuatiue supra omnes ordinarios, Summus Pontifex confert beneficia ad sedem deuoluta per negligentiam collatorum immediate sibi subditorum, vel exemptorum, t vel ob crimen commissum per illos in electione facta. v In summa, in beneficiis etiam conferendis & disponendis, illud notabimus; Summum Pontificem habere plenissimam potestatem. x Episcopos, semiplenam: y quia in partem sollicitudinis, non in plenitudinem sunt vocati potestatis. z

SCHOLIA.

a *Vt in cap. fin. de renunt.*
E b *Clemen. ne Romani, de elect. quamuis aliter statuerit, Concilium Basiliense, titulo de numero qualita. Cardinalium, in pragmatica sanctione.*

c *cap. 2. de prab. in Sex. quae autem beneficia dicantur vacare in Curia Romana, docet ca. pra-*

- ca. praesenti, 24. de prae. in Sexto. Clem. 1. A
 Vi lue penden. c. ad regimen. de prae. in Sexto
 in extraneis. communib.
 d cap. statutum, 3. de prae. in Sexto.
 e ca. si Apostolica, 35. de prae. in Sexto.
 f cap. 1. de translatione. Episcoporum.
 g Vide qua diximus, lib. 17. Syntagmat. iu-
 ris, capit. 10.
 h De quibus vide Rebuffus, in titulo de re-
 servationib. in concordatis.
 i In extraneis. Iohannis, 22. execrabilis, de B
 prae. & in regula 3. Cancellaria Romana.
 k Panormi. & alii, ad cap. super eos, de exce-
 sib. prae.
 l cap. ut nostrum, de appell. vide Ludo. Rom.
 conf. 335.
 m Egid. Bellamera, consilio 34. incip. Sup-
 pposito, &c.
 n ca. cum dilectus filius, 28. de iure patrona.
 lib. 3. tit. 38. ca. 3. de officio lega. in Sexto.
 o De qua prohibitione, in c. 4. de officio lega. C
 in Sexto.
 p ca. si a sede, & ca. dudum, §. nos igitur, de
 prae. in Sexto. ca. penultimo, de rescri-
 ptis in Sexto.
 q ca. generali, de electio. in Sexto. Ideo in Gal-
 lia, non confertur contra privilegia concor-
 datorum in prauidicium nominatorum
 graduatorum, Rebuffus ad §. declarantes,
 ad verba, Iure praeventiois, de manda-
 tis Apostolicis, & ad titulum de reser-
 vationibus.
 r cap. 1. de officio lega. in Sexto.
 s Dicitur cap. 1. de officio. lega. in Sexto. vide Io-
 hannem de Selua in tractatu beneficiorum,
 2. parte. quaest. 3.
 t c. licet, c. literas, ca. fin. de suppl. neglig. prae.
 v cap. quamuis, de electionib.
 x c. proposuit, de concess. prae. c. 2. de prae. in
 Sexto, Clementina prima, ut lite pendente.
 y can. consequens, 11. dist. 1.
 z cap. decreto, & can. qui se scit, 6. q. 1. cap.
 auctoritatem, de auctore, & usu pallii.

CAPVT XIII.

De aliis collatoribus.

EX patientia Summi Pontificis, aut pri-
 uilegio, aut consuetudine, vel statuto
 probato, vel praescriptione vel literarum
 facultate: a reliqui qui praeter ordinarios
 Episcopos conferunt, sustinentur, ad quos
 coniunctim, vel diuisim, collatio pertine-
 re potest. b Ordinarios tamen collatores
 eos possumus appellare, qui praeter Sum-
 mum Pontificem, legatumque eius bene-
 ficia per ius sibi concessum conferunt: c
 quorum tamen collatio potest impediri
 deuolutione, d reservatione, e mandato
 Apostolico. f

SCHOLIA.

- a cap. 4. de rescript. in Sexto. ca. is cui, de pra-
 bend. in Sexto. Rota decisione, 189. in an-
 tiquis.
 b cap. 1. ne sede vacan. in Sexto. cap. cum illis,
 16. §. fin. & cap. fina. de praebendis in Sex-
 to, capit. ex frequentibus, de institui. cap.
 cum Ecclesia, de elect.
 c cap. ordinarii, & ibi interpretes, de officio
 ordinar. in Sexto. & in cap. execrabilis, de
 prae. in extraneis. Iohannis 22.
 d Dicitur cap. licet, & cap. literas, & cap. fin. de
 suppl. neglig. prae.
 e Vide qua hac de re supra diximus.
 f cap. Abbatem, 40. de rescript. cap. quam-
 uis, & cap. fin. de praebendis in Sexto.

CAPVT XIII.

- D 1 De formis conferendis sine scriptura &
 cum ea.
 2 Rescriptum quid, & eius species.
 3 Signatura.
 4 Bulla.

Collatio fit aut motu proprio confe-
 rentis, a aut habitatione petitionis
 seu supplicationis impetrantis. b Nun-
 quam autem sine canonica institutione
 beneficium haberi potest. c Modi cano-
 nicæ institutionis ratione formæ simpli-
 cis collationis, sine scriptura vel cum ea ef-
 se potest. d Scriptura enim pro substan-
 tia collationis non exigitur, dummodo cõ-
 stet, saltem duobus testibus, eam factam

fuisse. e Certius tamen, de collatione ordinarii per literas, eius sigillo & notarii subscriptione munitas, constare poterit. f Id ipsum, & de scriptura collationis Summi Pontificis diffiniendum, ut cum ea, & sine ea collatio valeat. Verum hic seruiamus, scripturam ordinarii communiter dici literas collationis; Scripturam vero Summi Pontificis, aut rescripta, aut signaturam, aut bullas.

- 2 Rescripta ad beneficia sunt diuersi nominis in iure, vel gratiæ vel iustitiæ. Gratiæ ut literæ ad vacatura beneficia obtinenda, monitoriæ, præceptoræ, executoriæ, g mandata: h sunt ad vacantia iam rescripta perinde valere; sunt, & iustitiæ in forma dignum: in forma cum secundum Apostolū, seu in forma communi, i & similia.
- 3 Signatura, est prouisio de beneficio facta in supplicatione porrecta in papyro, m subscripta a Summo Pontifice vel eius officariis.
- 4 Bulla dicitur scriptura prouisionis redacta in formam Authenticam, in membrana seu pergamento, habens certas ligaturas diuersorum filiorum conuenientium diuersis naturis prouisionum, cum plicaturis consuetis, & sigillo authentico plumbeo, ex quo tota scriptura bulla dicitur. n

S C H O L I A.

- a In cap. si motu proprio, & cap. si tibi absentis, de præ. in Sexto.
- b Dicitur cap. si motu proprio, & cap. cum ad eo, & c. si proponente, de rescriptis.
- c cap. 1. de regulis iuris in Sexto.
- d ca. institutionis, 24. quæst. 2.
- e Rota decisio. 348. in nouis, dummodo non sit in præiudicium tertii. vide melius in decisione 22. in nouis, incipien. fuit dubitatum, ubi dicitur sigillum Episcopi sine tabellione, & testibus sufficere in causis, quæ ab illo solo expediuntur, dummodo eius non interfi.
- f Sed aliter stylus se habet, & quod literis collationis factis per ordinarium non cre-

datur cū solo eius sigillo, nisi ad sint subscriptiones testium, & tabellionis, dicta decis. Rota, 348. in nouis, incipiente, voluerunt & ordinauerunt.

g De quibus in cap. cum te, & cap. constitutus, cap. literis, cap. ex insinuatione, & cap. capitulum, de rescriptis. & nos in titulo de rescriptis.

h ca. mandatum, & seq. de rescriptis, ca. gratia, eo. titu. in Sexto. cap. fin. de præbend. in Sexto. vide Rebuffum ad concordatorum titulum, de mandatis Apostolicis, & tit. de forma manda.

i Iohannes Monach. ad caput fina. de consuetud. in Sexto. l. 2. & fin. de natalib. rescriptis. P. Dominicum consilio 111. & 118.

k De quo in Clement. & ibi gloss. de offic. delega. in cap. accepimus, 13. de arat. & qualitat. cum simi.

l Iuxta cap. cum secundum Apostolum, de præbend. cap. postulastis, 27. de rescriptis.

m cap. cum dilecta, 4. de confirma. vii. vel in uil. lib. 2. titu. 30. Hanc signaturam dare titulum, defendit Rebuffus tractat. de pacificis possessorib. num. 51. De hac, & tractat idem Rebuffus parte prima Præceos, titu. de supplicatione, & in titu. sequent. explicat formam eius. Pragmatici dicunt supplicationem seu signaturam continere quinque partes, primam dicunt corpus signaturæ. secundam, responsionem seu subscriptionem aut signaturam. tertiam, clausulas non obstantiarū; 4. datam 5. subscriptiones notariarum camera Apostolica ut Cancellaria. De quibus omnibus nos fuse tractatu de rescriptis. & lib. 17. Syntagmat. iuris uniuersi, cap. 15. ubi, & de diuersis formis signaturarum, & effectu.

n c. licet, 5. & c. quægram, 6. de crimine falsi.

C A P V T X V.

Partes bonæ collationis.

Beneficia conferenda † sunt pure, a palam, b gratuito, c sine diminutione, d vni clerico, e intra tempus collationi præstitutum. f

S C H O

SCHOLIA.

a Id est, sine conditione vel pacto, can. quam pio, 1. q. 2. cap. fin. de pact. cap. 2. de elect. in Sext. quia hac simoniam redolent, ca. per laicos, 36. q. 7. ca. cum pridem, de pact. Idem in modo dicendum est, qui accedit prohibita conditioni. capi. verum, de conditio. apposit. l. 1. C. de donationib. qua sub modo. Itaneq; ex tempore, nec ad tempus, sed in perpetuum seu vitam clerici conceduntur, cap. 1. de capel. monach. Excipiunt tamen Summi Pontificis auctoritatem, qui ut vult ex arbitrio confert, cap. sit gratuito, de rescript. in Sext. cap. 1. de prab. in Sex. item & illius qui ex eius mandato confert in cap. proposuit, de concess. prab. in cap. praterea, de confirm. util. vel inutil. Sic confert Summus Pontifex a tempore certo, vacantem prabendam, Clemen. uni. de concess. prab. capi. si Papa, de priuileg. & mandat sub conditione conferri, d. Cl. vn. de concess. prab.

b Alioquin clandestina collatio suspicionem habet alicuius fraudis, cap. unico, §. porro, ut Ecclesiast. ben. sine diminutio. conferantur, facit, ca. clericus, §. 1. dist. & l. non existimo, de administra. tutor. Pan. Veruntamen, non ex eo solo quod non palam fuerit facta collatio, sed in camera Episcopi vel vicarii, reprobatur, si modo in prauidium alterius non sit, & aliunde fraudis non sit suspicio, cap. acapacique fiat, argum. l. 1. de delatorib. lib. 10. C. Perusinus ad cap. si tibi absenti, de prab. in Sext. Et sic etiam consuetudo inoleuit, ut collationes in camera fierent Episcoporum. Requiritur tamen testes, & notarius, vide plura de hoc apud Rebuffum, ad rubricam de collationibus, in versiculo palam, in concordatis.

c Id est, si nulla interueniente proximitatis affectione aut carnis seu sanguinis, cap. re-latum, de prab. capi. unic. in sine, ut Ecclesiast. benef. & c. capi. ad supplicationem, de renunti. ca. Moyses, §. 1. item, & gratuito fieri debet collatio, sine ullo munere lin-

A gua, vel manus, ca. si quis prabendus, 1. q. 3. ca. dilectissimi, §. 1. facit totus titulus de simon. & tota 1. q. 1.

d titu. ut Ecclesiastic. benefic. sine diminutio. confer. cap. de monachis, cap. auaritia, de prab. facit ratio, cap. prohibemus, & ca. grauis, de censib.

e cap. cum non ignores, & cap. tua fraternitatis, 20. de prab. ca. penul. 21. q. 2. ca. cum singula, de prab. in Sexto. prohibuitq; concilium Turonense, vnum duobus diuidi beneficium, cap. maioribus, & cap. vacante de prabend. nec aliande quis in locum alterius uiuentis ordinari potest, cap. primo, de concessione praben.

f ut intra sex menses, cap. 2. & cap. quia diuersitatem, de concess. prab. cum simil. in beneficis minoribus, in electiuis & pralaturis, intra tres menses, cap. ne pro defectu, de electione.

CAPVT XVI.

1 Obseruanda alia exprimenda.

2 Acceptatio.

3 Inuestitura.

Interdum quaedam alia obseruanda que in impetrationibus beneficiorum exprimenda erunt necessario, a alia que non expressa intelliguntur in rescriptis prouisionis, b que ex iuris Pontificii regulis facile colligi possunt.

Post collationem item absenti factam, 2 acceptatio debet fieri a prouiso. c

Sequitur & collationem inuestitura, 3 que per pilei aut calami, aut annuli traditionem fit, aut per missionem in possessionem corporalem, d

SCHOLIA.

a Enumerat 30. exprimenda Rebuffus, in commentariis ad concordata, ad titulum de forma mandati ad verba, pro expressis, que sunt translata ex Glos. c. super literas, 20. ad verbum, literas, de rescriptis, nos quedam diximus etiam in scholiis, c. si proponente, 42. de rescriptis.

Et

- b** *Gloss. ad dictum cap. si proponente, 42. de A* beneficiandi, consistit, ut sit ex legitimo matrimonio natus, e aut legitimatus aut dispensatus, f sit legitimæ, & maturæ ætatis, grauibus moribus, ordinis requisiti, scientiæ sufficientis, g iuxta qualitatem beneficiorum. *b*
- c** *cap. si tibi absenti, de prabendis in Sexto.*
- d** *cap. ex ore sedentis, 3. de his qua fiunt a maior. parte cap. lib. 3. tit. 11. neque poterit B* prouisus propria auctoritate, beneficii sui possessionem nancisci, sed debet in eam per Episcopum diocesanicum induci; nisi forsitan aliter per Summum Pontificem prouiso permittatur, *cap. pastoralis, 19. de priuileg. libr. 9. decretal. titu. 33. maxime autem prohibetur si aliud beneficium de facto possideat vel teneat, c. eum qui, de praben. in Sex. cap. licet, eo. ti. apud Gregorium: a* liquin iure suo cadit, ut intrusus, *dict. c. eum qui. Dicitur hac datio possessionis in-* **C** *stitutio corporalis, in cap. ad aures, 3. de excessib. prala. lib. 5. tit. 31. c. ad hac, 7. de officio Archidia. lib. 1. tit. 23. Requiritur porro post collationem beneficii adeptio possessionis, quia per institutionem seu collationem non transferatur possessio. cap. cum Bertholdus, de re iudica. vide hic regulam cancellaria, 34. de publica resignatio. Boërium decis. 312. Poterit tamen quis induci in possessionem per clericum, siue notarium siue Presbyterum, iuxta mandatum Episcopi, vel Archidiaconi, vide Rebuffum in titulo de forma mandati Apostolici, ad verbum, inducentes, in concordatis. Inuestitura per anulum sit in capit. cum olim, 12. de senten. & re iudic.*

CAPVT XVII.

Quibus conferenda beneficia.

I Nemo sibi ipsi, sed alteri confert beneficia, a non Vicarius Pontificis, Pontifici, cuius vices gerit, b quia pro eadem persona habentur. c Conferri debent tantum capacibus seu idoneis. d Capacitas

SCHOLIA.

- a** *cap. fin. de institu. cap. 3. de excessib. pralat. Poterit tamen Episcopus beneficium patronatum patrono conferre; ut notat Hostiens. in summa, de iure patr. & post eum Iohannes Andre. ad cap. per nostras, eod. tit. de iure patro. Frederic. de senis tracta. permutationum, quest. 32.*
- b** *Docet Riparius lib. 2. responsorum cap. 23. notatur in cap. fin. de offic. ordinari.*
- c** *capit. 2. de consuetud. in Sexto. cap. Romana, de appellatione in Sexto.*
- d** *cap. graue 29. de prab. cap. causam qua, de elect. cap. relatum, de concess. prab. cap. 2. de institut. facit, l. ut gradatim, de munerib. Pandect.*
- e** *cap. cum in cunctis, 7. de elect. cap. nisi cum pridem, & ibi gloss. ad verbum, mauze-res, de renunciatio. Illegitimi reiciuntur, quales spurii, adulterini, incestuosi, & similes, can. Censurans sem, & seq. 56. distinct. cap. ut filii, cap. penul. & cap. fin. de filiis presbyter. Deutero. 23.*
- f** *cap. per venerabilem, qui filii sint legitimi, c. nisi cum pridem, §. persona vero regularitas, de renun. cap. innotuit, 20. de electio. dispensat autem Summus Pontifex. in ca. fin. de filiis presbytero.*
- g** *Quatuor enim hac in summa considerantur. c. eam te, 4. de atat. & qualitat. lib. 1. tit. 14. cap. dudum, 22. & c. cum in cunctis, 7. & cap. cum nobis olim, de elect. lib. 1. titu. 6. ita ratione ætatis pueri reiciuntur, c. 2. de atat. & qualitat. ratio in c. indecorum, & c. ex ratione, de atat. & qualitat. nisi dispensatiue admittantur, dict. c. 2. de atat. & qualitat. ex c. ex eo, 3. de elect. in Sexto. Mores debent esse irreprehensibiles, ideo censentur incapaces collationis beneficiorum.*

rum, fures, cap. vide fur, usurarius, cap. inter dilectos, de excessib. pralat. heretici, liberi ve eorum, c. quicumque, 2. §. heretici, de heret. in Sext. c. excommunicauimus, eod. tit. apud Gre. & alii criminum rei, de quibus nos tractamus in tractatu beneficiorum.

h Nam qualitas beneficiorum, atates, mores, ordinem, & scientiam variam postulant. Simplex quippe beneficium cum simplici tonsura a septenni teneri potest. minor 14. annorum canonicus fieri potest. c. ex eo. de elec. Cura animarum sacerdotem desiderat, idcirco in eo. 25. annum. c. cum in cunctis, §. inferiora, de elect. Episcopatus desiderat 30. annum eod. c. cum in cunctis. Abbatia 25. in monialibus 30. c. indemnitate, de elect. in Sex. sic de similibus. mores regulares in regularibus, seculares in secularibus considerandi. c. cum de beneficio, de praeb. in Sext. ca. placuit, 2. 16. qua. 1. ca. qua semel, 19. q. 1. cum similib. Sic in ordine; nunc maior, nunc minor requiruntur: quando beneficium existentem in certo ordine desiderat. c. ex literis, de transact. c. praterea, de atat. & qualis. c. cui de non sacerdotali, de praeb. in Sext. aliquando, & generaliter requiruntur, ut beneficiandus sit clericus, c. fin. de institu. in Sex. c. si pro clericis, 8. de praeb. in Sex. Item scientia talis requiritur debet beneficiandis, qua sufficere possit ministerio implendo, quod per beneficium committitur, c. nisi cum pridem, §. ne pro defectu, de renun. c. cum nobis, de elect. c. venerabilis, de praeb. Illiterati autem omnino non sunt beneficiandi; & beneficium adepti, eo priuandi. can. illiterati, ca. illiteratos, 36. dist. c. si, & c. quamuis, de atat. & qualitate.

CAPVT XVIII.

Causa collationum beneficiorum.

Beneficiorum prouida & accurata, & legitima distributio, efficit in Ecclesia Dei, ut delectus habeatur personarum, quibus & populus, & mysteriorum dif-

A pensatio, bonorumque conseruatio concedatur, a ordo seruetur muneribus cuique distributis sine confusione. *b* Munera seu onera, & spiritualia, & realia sunt. Officium & beneficio adhæret, *c* omnibus communis est Dei cultus, *d* aliud quippe proprium ratione beneficii: *e* onera realia aliquando fuerunt in diuisione fructuum in quatuor partes: *f* vt instaurare ædes sacras, *g* soluere iura ordinaria & extraordinaria episcopalia, *h* & pensiones si impositæ sunt; *i* nutrire aliquando patronum, si egeat, *k* & alia similia.

S C H O L I A.

- a** Nemo debet sibi sumere honorem, nisi uocatus, tanquam Aaron; ad Hebraeos, c. 5. c. qualiter, de elect. Idonei tantum sunt aduocandi. c. graue, de praeb.
- b** can. peruenit, 11. q. 1.
- c** c. fin. de rescrip. in Sext. ca. eos, ca. si quis sacerdotum, 81. dist. ca. prater hoc, 32. dist. c. latores, de cle. excommuni. cap. pastoralis, de appella.
- d** cap. fin. de rescriptis in Sexto.
- e** Alia enim iura Summi Pontificis, & potestus singularis. c. quod translationem, 4. de offis. lega. lib. 1. tit. 30. ubi explicat glos. ad uerbum, reseruare; alia Cardinalatus, c. ad eminentiam, de Sent. excommunic. alia Archiepiscoporum & Patriarcharum. c. antiqua, de priuileg. alia Episcoporum, c. quanto, de consuetud. c. conquirente, de offic. ordi. alia aliorum.
- f** can. de redditibus, c. quatuor, ca. Vulterrana, 12. q. 2.
- g** c. 1. & 4. de ecclesiis adifica. lib. 3. tit. 48. c. fin. de his que fiunt a maior. parte capituli.
- h** cap. conquirente. de offic. ordina. cap. cum Apostolus, de censibus.
- E i** vt in c. nisi essent, de pra. c. quamuis, eod. tit. in Sex. cap. ad audientiam, in 2. de rescrip. c. extirpanda, §. qui uero, de praeb. Clem. 1. de iure patrona.
- k** cap. nobis, eod. de iure patronat. apud Gregor.